

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Veien til Mennesket er veien til Gud /
Rom 1 og homofilispørsmålet - enda
en gang / Fra bokfronten / Årsoversikt
for 2005 / Fra bispedømmerådene og
Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Såmannssøndag – Stephen Reid

Kristi forklarelsesdag – Bjarte Nese

**Mange opplever at Gud er
fjern og fremmed, men
Mennesket er noe nært.**

Veien til Mennesket er veien til Gud

Hvordan kan vi åpne veien til Jesus for dagens mennesker? Hovedproblemet er neppe at folk ikke skjønner hva vi sier, at budskapet er for vanskelig eller mystisk. De opplever bare ikke at det angår dem, i alle fall ikke når livet er i sitt jevne løp. I kriser spør mange etter Gud. Men

når alt er sånn noenlunde på stell, slik det for folk flest er de fleste dager, glir både kirken og Gud ut i periferien. Er det noe vi i vår forkynnelse og formidling kan gjøre med det?

La meg nå i åpenbaringstiden få prøve meg med følgende påstand: Folk søker i liten grad

Gud, men de fleste søker Mennesket. Få spør etter Gud, men mange spør: "Hva er det å være et menneske? Hvordan blir jeg det menneske jeg kjenner at jeg gjerne vil være?"

Mens temaet Gud helst melder seg i unntakstider, står ønsket om å være "sant menneske" på dagsorden hver dag. Det er ikke nødvendigvis formulert og erkjent, men det er til stede som en uklar lengsel etter å være tro mot det som dypest sett er meg selv. "Sant menneske" er en formulering som berører noe helt fundamentalt for oss alle, også for dem som vanligvis holder kristentroen på avstand.

Når vi sier om Jesus at han var "sant menneske", så beskriver dette noe mer enn det biologiske faktum at Jesus var et *virkelig* menneske. Gjennom Jesus og hans liv skjer en fortolkning og en tydeliggjøring av hva mennesket er ment å være. Om Jesus ble det sagt at "alt han har gjort, er godt" (Mk 7,37). Jesu undre var ikke bare underlige hendelser og mirakler; de tjente menneskets beste, de gjenopprettet liv som var blitt ødelagt. Han var *Menneskesønnen* som gjorde mennesker godt, og som søkte fellesskap med dem som hadde det vondt. Hele veien tegner evangeliene et bilde, ikke bare av Gud og Gudsriket; men også av Mennesket og Menneskeriket slik det var ment å være fra begynnelsen av, og slik vi opplever at det fortsatt skal være.

Mange opplever at Gud er fjern og fremmed, men Mennesket er noe nært. Mennesket er vårt eget vanskelige og kronglete livsprosjekt. Som Peer Gynt søker vi uopphørlig etter oss selv. Når Jesus tegnes som Det sanne Menneske, kan det derfor skapes en annen form for gjengklang enn når han omtales som Den sanne Gud. Det kan vekkes en erindring om bildet jeg bærer i meg, av den jeg innerst inne vil være;

en dragnig mot mitt sanne jeg som drar meg mot Det sanne mennesket, Jesus.

Det er menneskelig å søke Mennesket før man søker Gud. Derfor kan det være klokt av forkynneren å gå veien til Mennesket først, og male Jesu sanne menneskelighet for sine tilhørere med sterke farger. Veien til Mennesket er jo ikke en annen vei enn veien til Gud. Den som søker Mennesket finner det ingen andre steder enn hos Gud. Det sies i vår kirkes bekjennelse om inkarnasjonen at den ikke skjedde "ved at guddommen ble forvandlet til kjøtt, men ved at menneskenaturen ble opptatt i

Gud" (Athanasianum). Når mennesket tas opp i Gud, blir det ikke mindre menneske, men mer. Kristendom handler ikke om å reise bort, men om å reise hjem. I Guds skapende hender

blir mennesket forløst og nydannet til å bli nettopp menneske.

Grundtvigs berømte formulering "*Menneske først og kristen så*" er mer enn et teologisk, kulturelt og pedagogisk program, den beskriver også manges livsvei: De søkte å bli mennesker, og ble derfor kristne. Deres møte med Jesus førte ikke først til en erkjennelse av at de var syndere som trengte frelse, den kom eventuelt senere. Men Jesus grep dem fordi han møtte deres lengsel. Det han sa og gjorde var sant, det var i samsvar med deres egen standard, deres eget bilde av Mennesket og Menneskeriket. En dame jeg kjenner sa det slik: "Jeg ble ikke kristen for å bli frelst, men fordi jeg kjente at det var riktig." For å føre mennesker til Gud, må vi vise dem at dette er veien til dem selv.

Det er menneskelig å søke Mennesket før man søker Gud.

HALVOR NORDHAUG
halvor.nordhaug@mf.no

Rom 1 og homofilis spørsmålet – enda en gang

AV BJØRN HELGE SANDVEI

- Men hva sier teksten?

I et bredt anlagt debattinnlegg i LK nr. 20/2005 søker Inge Westly å imøtegå kritiske kommentarer og spørsmål fra undertegnede og andre til artikkelen «Rom 1,26-27 - om promiskuøs homofil seksualitet» (LK 15/2005). Mye av plassen går med til drøfting av sekundærlitteratur til Rom 1 - så mye at jeg opplever at teksten selv nesten blir borte i helheten.

Jeg har forståelse for at Inge Westly har behov for å brette ut en del av dette materialet, bl.a. på bakgrunn av mine innspill i forrige debattrunde. Men jeg har problemer med å se hvordan han med denne gjennomgåelsen av ulike forfattere kan mene å ha tilbakevist mine språklige og eksegetiske synspunkter på Rom 1, ettersom jeg i bare begrenset grad finner en konkret eksegetisk diskusjon med disse synspunktene.

Det kan være nødvendig å minne om utgangspunktet for meningsutvekslingen, nemlig påstandene om at «teksten (Rom 1) er taus om annet enn den promiskuøse homofile seksualiteten» og: Det er uholdbart «å legge denne teksten til grunn ved vurdering av en ikke-promiskuøs homofili, og som ledd i en avvisning av enhver form for homofilt samliv i vår tid» (LK 15/2005, s.359-360). En fortsatt detaljert diskusjon med inngående materialdrøfting av de historiske og litterære sidene ved selve teksten vil lett sprengte rammen for en meningsutveksling i LKs spalter. Den tar jeg gjerne i annen sammenheng. Jeg vil likevel søke å gi en kommentar til noen av momentene.

Begrepet «promiskuøs homofil seksualitet»

I Inge Westlys første artikkel ble begrepet «promiskuøs» innført som et nøkkelbegrep for å forstå hva som var hovedpoenget med teksten i Rom 1,26f. I mitt tilsvaret søkte jeg ved en eksegetisk gjennomgåelse å peke på at dette etter mitt skjønn ikke treffer tekstens primære anliggende, nemlig å eksemplifisere følgene på det 'horisontale' menneskelige plan av den grunnskade på den 'vertikale' relasjonen Gud-menneske som alle mennesker deler. Jeg pekte bl.a. på at bruken av de greske tempusformene i disse versene (bruken av konstaterende og/eller ingressiv aorist i stedet for en 'sosiologisk' beskrivende imperfektum) fokuserer på det prinsipielle anliggende i resonnementet: Følgene for menneskeheten av at synden kom inn i verden, ble at hjertene ble formørket (v.21), mennesket begynte å dyrke det skapte istedenfor Skaperen (v. 23-25), og kjønnspoliariteten i menneskeslekten ble skadet (v.26f). Fortsettelsen av teksten i form av «lastekatalogen» i v.29-31 vitner om de konkrete følgene på alle områder av livet som naturligvis også Paulus kunne observere i samfunnet omkring seg. Det er en ren feiltolkning når Inge Westly i sitt andre innlegg synes å mene at jeg skulle avvise at teksten slik sett også forteller ganske mye om forholdene i Paulus' samtid, bl. a. om en «tøylessøs» eller «promiskuøs» seksualmoral.

Jeg tror Paulus var vel orientert om den promiskuitet av både hetero- og homoseksuell art som utfoldet seg i samtidens storbyer. Han

hadde sin base i det kosmopolitiske *Antiokia*, som var kjent for sitt mildest talt mangfoldige formøyelsesliv farget av at byen lå i et kulturelt krysningspunkt mellom øst og vest, med utbredt både homo- og heteroseksuell prositusjon. Han hadde et flerårig opphold i *Efesos*, med dens travle havnedistrikt og turisttilstrømningen til den verdensberømte Artemis-helligdommen. Og han levde og arbeidet i lengre tid med nærkontakt til det sydende storbymiljøet i den romerske provinshovedstaden *Korint*, som kildene viser at vi kan se for oss som en antikkens kombinasjon av New York, Los Angeles og Las Vegas - business, show og sex (G.F. Fee). Som en av Romerrikets viktigste transitt-havnebyer var Korints «red-light district» så viden kjent at det ble laget ordtak om byen («Ikke alle tåler en tur til Korint»), og den greske komedieforfatteren Aristofanes laget et verb *korinthiázomai* («leve på korintisk vis») som betydde å leve usedelig i videste forstand.

Å jo, Paulus hadde nok rikelig materiale som bakgrunn for etisk veiledning også i forhold til «promiskuøs homofil seksualitet». Og det skapelsesteologisk orienterte resonnementet i Rom 1 avspeiler naturligvis samtidig et solid sosiologisk erfaringsgrunnlag hos brevskriveren. Det jeg har argumentert imot, er Westlys påstand om at «teksten er taus om annet enn den promiskuøse homofile seksualiteten» og at den derfor ikke har relevans for spørsmålet om ja eller nei til «enhver form for homofilt samliv i vår tid».

Homofile 'partnerskap' i antikken - hva visste Paulus?

Inge Westly stiller seg kritisk til mitt utsagn om at «Paulus utvilsomt (var) kjent med at det både i den hellenistiske og romerske kulturkrets fantes mange eksempler på trofaste homofile parforhold uten noen spesiell promiskuøs karakter, uten at dette endrer på hans prinsipielle syn». Han mener at jeg her bare presenterer «hypotetiske antagelser» uten konkrete belegg. I denne sammenheng henviser han også til en artikkel av den amerikanske historikeren *Mark Smith* fra 1996. Nå er Smiths tema egentlig et annet, nemlig å ta et oppgjør med påstanden om at Paulus ikke kjente til noen annen «modell» for homoseksuelle forhold enn *pederasti*. Det kan ikke

være lett for LKs lesere å forholde seg til en referanse som slik uformidlet kastes inn i debatten. Men dessuten trekker faktisk Smiths artikkel i samme retning som det jeg har hevdet når det gjelder Paulus' kjennskap til ulike former for homoseksuelle forhold: «I believe that the only interpretation that does justice to the literary and historical context is that Paul probably did know of at least several different types of homosexual practices among both men and women. He used general language in Rom 1, because he intended his prescription to apply in a general way to all homosexual behaviour, as he understood it» (JAAR 64/1996, s.246).

De som arbeider med antikkens historie, vil generelt være varsomme med å uttale seg med *sikkerhet* om hva fortidens mennesker kunne vite. Men man kan drøfte *sannsynlighet*. Og når det gjelder hvorvidt Paulus kjente til fenomenet 'homofile partnerskap', er sannsynligheten meget høy. La meg stikkordmessige nevne noen momenter til overveielse:

a) Som en av ytterst få antikke forfattere omtaler Paulus også *kvinnelig homoseksualitet* (Rom 1,26). Dette viktige faktum blir forbigått i taushet i Inge Westlys artikkel. *Bernadette Brooten* har i sitt store arbeid «*Love between Women; Early Christian Responses to Female Homoeroticism*» (Chicago 1996) trukket frem et omfattende materiale til belysning av kvinnelig homoseksualitet i antikken. Svært lite av dette materialet kan sies å komme inn under karakteristikken «promiskuøs homofil seksualitet». Tvert imot tegnes det et ganske tydelig bilde av kvinner som lever i eller ønsker å etablere trofaste lesbiske samlivsforhold. Materialet dreier seg om alt fra magiske formulærer som ber guden skape et ubrytelig kjærlighetsbånd mellom de elskende, til gravsteiner der innskrift og portretter presenterer de avdøde som et (lesbisk) ektepar. Brooten har også påvist at spørsmålet om kvinnelig homoseksualitet ble diskutert av rabbinerne, kanskje så tidlig som i det 1. årh. (jfr. *Sifra*-komm. til Lev 18,3). Jeg anser det som helt usannsynlig at Paulus skulle innføre denne tematikken i teksten i Rom 1 dersom han ikke selv hadde noen som helst personlig kunnskap om den.

b) Omtalen av homoseksuell adferd i 1 Kor 6,9 står i en sammenheng som viser at det her

dreier seg om en livsførsel som representerte en kjent virkelighet for menigheten og dens hyrde. Noen av de som er blitt kristne i Korint, har åpenbart en livshistorie der også homoseksuelle relasjoner og erfaringer hører med. «*Slik var noen av dere før*», slår Paulus nøkternt fast i v.11; dette er ikke nytt for ham. Brevene til menigheten i Korint tegner på alle vis et realistisk bilde av en storbymenighet med medlemmer fra ulike samfunnslag og sosiale og religiøse sammenhenger. Og dette lille pastorale glimtet inn i menighetslivet i Korint er ikke overraskende når vi tenker på hvilke samlivs-etiske problemer som grunnleggeren og den åndelige far for menigheten også ellers hadde å forholde seg til og veilede i, ifølge de brevene til Korint som er bevart.

c) Paulus hadde selv en «god hellenistisk utdanning» (David Hellholm) og en bred kulturinnsikt, ervervet gjennom omfattende og årelang reisevirksomhet og møter med mennesker fra alle slags kulturelle, sosiale og religiøse sammenhenger. La meg nevne noen få eksempler fra gresk historie og fra den greske litterære kanon som hørte til det kulturelle 'felleseie' for alle med vanlig allmenn-dannelse i det gresk-romerske miljø i det første århundre (jfr. også LK 5/2000):

- I hellenistisk tid var det blitt vanlig å tolke vennsforholdet mellom *Homers* helter Akhilles og Patroklos som et homoerotisk forhold (slik f.eks. hos den athenske taler Aiskhines).

- Poesi var en viktig del av greske skolebarns 'lesepensum', og blant de gamle diktere som ble mye lest helt ned i hellenistisk og romersk tid, var kjærlighetslyrikken til den kvinnelige forfatteren Sappfo fra Lesbos.

- I Platons kjente verk «*Symposion*» opptre bl.a. forfatteren Aristofanes, som lanserer en 'biologisk' teori om opphavet til både kvinnelig og mannlig homoseksualitet. En annen av talerne er dikteren Agathon, som hadde hatt et homoseksuelt forhold til politikeren Pausanias gjennom 12 år på det tidspunkt som handlingen i «*Symposion*» er lagt til (416 f.Kr.). Agathon var 18 år da forholdet ble etablert; på *Symposions* tid har han altså vært omkring 30 år.

- På torget i Athen var det oppstilt en dobbeltstatue av det homofile paret Harmodios og

Aristogeiton, som ble æret som helteskikkelser i byens historie på grunn av mordet på tyrannen Hipparkhos. Under sitt besøk i Athen fikk Paulus også anledning til litt sightseeing (Apg 17,16.23). Han kan neppe ha unngått historien om de to heltedodige tyrannmorderne.

- Etter slaget ved Kharoneia i 338 f.Kr. ble det reist et prektig minnesmerke over de falne i «den hellige skare» fra Theben. «Den hellige skare» var en elitetropp som utelukkende besto av homofile par, og som av den grunn ble holdt for å være særlig tapre. Hvis Paulus dro landeveien på sine reiser mellom nord og sør i Hellas (Apg 17,15; 20,2), passerte han dette monumentet og kunne få frisket opp historien bak. Løvemomentet ved Khaironeia står der den dag i dag.

- «Ukeblad-romaner» som vi kjenner til fra de første århundrer av vår tidsregning, kunne være like påpasselig med å imøtekomme ulike lesergruppers interesser som en moderne TV-såpeserie, ved f.eks. å la en hetero- og en homofil kjærlighetshistorie løpe parallelt og avsluttes med happy ending for begge par (Eks.: «Efesiske eventyr» av Xenofon fra Efesos).

- Den romerske filosofen *Seneca*, som var lærer og senere rådgiver for keiser *Nero*, ble kritisert av historikeren Dio Cassius for å leve annerledes enn han lærte, ved at «han fant nytelse i unge menn og lærte Nero å gjøre det samme». Keiser *Nero* feiret senere i full offentlighet minst to bryllupsseremonier med menn. *Seneca* var en eldre bror til den guvernør *Gallio* som Paulus støtte sammen med under sitt opphold i Korint (Apg 18,12-17). Paulus gikk på denne tiden med planer om å reise nettopp til rikshovedstaden (Rom 1,13; 15,23), og som romersk statsborger var han neppe ukjent med og uinteressert i hva som foregikk i guvernør *Gallios* nærmeste familie ved keiserhoffet i Roma. (Klassiskfilologen C. A. *Williams'* bok *Roman Homosexuality* (1999) har forøvrig et eget kapittel om «*Marriage between males*».)

Disse eksemplene får her være tilstrekkelige som et lite bidrag til bildet av det samfunnet som apostelen Paulus levde og virket i. Hvordan skal vi på denne bakgrunn tenke oss en Paulus i diskusjon med stoiske og epikureiske filosofer på torget i Athen, i moraldebatt med

lærde rabbinerkolleger i synagogen, i samtale med alle slags mennesker som myldret gjennom håndtverkerstrøket i Korint, i fortrolig sjelesorg med en nyomvendt homse som sluttet seg til menigheten, - uten at han også hadde litt peiling på hvordan folk kunne innrette seg på det seksuelle området i det mangslungne storbylivet som omga ham?

Jo lengre jeg har arbeidet med gresk språk og kultur og det nytestamentlige tekstmaterialet, dess mer imponert blir jeg av apostelen Paulus' dyptgående forståelse av og realistiske nærvær i sin samtid, og hvilken utrolig evne han må ha hatt til å kommunisere med ulike grupper - både jøder og grekere, enkle hverdagsmennesker og lærde filosofer. «Selvvitnesbyrdet» i 1 Kor 9,19-23 er ikke bare retorikk, men realisme!

Derfor undres jeg desto mer når teologer i vår tid ikke sjelden uttaler seg med forbløffende skråsikkerhet om hva de mener at vi i dag vet at Paulus ikke visste. For meg fremtrer dette som en form for moderne hybrid.

To teologer om Rom 1: Fredrickson og Jewett

En sentral referanse i Inge Westlys første artikkel var et av bidragene i den verdifulle artikkelsamlingen «*Homosexuality, Science and the 'Plain Sense' of the Scripture*», redigert av nytestamentleren David L. Balch (2000). Representanter for begge 'poler' i homofilibattens kommer til orde i denne boken. Redaktøren oppsummerer de nytestamentlige bidragene slik: David Fredrickson argumenterer for at Rom 1 dreier seg om en fordømmelse av tøylesløs, promiskuøs sex; Paulus «expressed no negative argument against homosexuality either in Romans 1 or in 1 Corinthians. In stark contrast, Robert Jewett claims that Paul denounces homoerotic relations in Romans 1, a proof of God's wrath.»

Jeg har i LK 17/2005 uttrykt meg kritisk til Fredricksons bidrag. Etter en fornyet gjennomarbeiding av artiklene finner jeg grunn til ikke bare å gjenta min kritikk, men å forsterke den:

1) *Metodisk* opplever jeg det svært utilfredsstillende at Fredrickson undersøker utsagnene i Rom 1,24-27 (i praksis v. 26f) uten en reell kontekst-drøfting. Fordi det foreligger en viss terminologisk overlapping med stoisk begreps-

bruk i disse versene, forutsetter Fredrickson at Paulus resonnerer og konkluderer som en stoisk filosof. Han nevner ikke at hele tekstavsnittet faktisk innledes med en rekke skapelsesorienterte utsagn som ville vært utenkelige i en stoikers munn. Mens en stoiker ville tale om *naturen* (gr. *fysis*) som en størrelse som kan identifiseres med det guddommelige, begynner Paulus med teosentriske utsagn om *Gud som skaper* (v.20.25) og om det skapte som *Guds gjerninger* (gr. *ta poiēmata*, v.20). Begrepet *fysis* forekommer ikke i disse basis-utsagnene! Fredricksons kontekstløse tolkning blir dermed hengende i luften. Tolkningen har neppe falt noen av mottakerne i Roma-menigheten inn, med mindre en filosofisk skolert stoiker i forsamlingen kunne ha forklart hva Paulus «egentlig» mente.

2) Fredrickson *fortier* motforestillinger og alternative tolkninger som kunne ha problematisert hans egne vurderinger av enkelthetene i eksegesen. Dette er kanskje en forståelig, men ikke særlig tillitsvekkende strategi. For meg svekkes også overbevisningskraften når drøftingen av et tekstavsnitt som ubestridelig rommer en rekke ord og uttrykk som også finnes i GT, ikke inneholder en eneste referanse til GTs bruk av tekstens nøkkelbegreper!

3) Fredrickson *fortegner* etter min mening andre teologers oppfatning på en kritikkverdig måte. Det gjelder når han innruller *Bernadette Brooten* til støtte for sin oppfatning av at kvinnes «unaturlige samliv» (*khrēsis*) dreier seg om en tøylesløs lidenskap innen ekteskapet, ikke om lesbisk sex, enda hele Brootens store avhandling om kvinnelig homoseksualitet går på det motsatte (fotnote s. 201). Og i behandlingen av begrepet *arsenokoitēs* i 1 Kor 6,9 karakteriserer han den vanlige tolkning av begrepet = «hankønns-samligger» som bare en spekulasjon, og avfeier David Wrights grundige undersøkelse av dette begrepet ved å vise til en kritisk mot-artikkel, men uten å nevne at dette motinnlegget fikk en knusende medfart i neste omgang (fotnote s.221).

Min konklusjon er som tidligere: Robert Jewetts bidrag til forståelsen av Rom 1 i Balchs artikkelsamling overbeviser, David Fredrickson overbeviser ikke

Viktige, men ubesvarte spørsmål

I meningsutvekslingen med Inge Westly har jeg reist flere problemstillinger som jeg mener er viktige, men som jeg ikke kan se egentlig er fulgt opp:

1) Hvorfor omtales både kvinnelig og mannlige homoseksualitet i Rom 1, og hvorfor nevnes den kvinnelige først?

Inge Westlys (og D. Fredricksons) taushet i forhold til denne problemstillingen er påfallende. Kan den skyldes at tematikken truer selve grunntesen? B. Brootens store arbeid om kvinnelig homoseksualitet i antikken dokumenterer etter mitt skjønn at «a lesbian identity ... was an option in late antiquity». Brooten hevder at den gjennomgående negative holdningen til dette i det etablerte romerske samfunn er noe av bakgrunnen for omtalen i Rom 1.

2) Er 1 Kor 6,9 (og 1 Tim 1,10) relevante tekster til forståelsen av NTs syn på homofil seksualitet?

Westly avviser nærmest spørsmålet ved å henvise til at tekstene er omdebatterte og summariske og derfor «gir mindre til tolkningen av Rom 1,26 enn omvendt». Det ser dermed ut til at han aksepterer D. Fredricksons påstand om at begrepsbruken i disse tekstene bare rommer en advarsel mot tøylessløs lidenskap og tap av selvkontroll og ikke inneholder noe negativt argument mot homoseksuell adferd. I annen sammenheng har jeg argumentert for at 1 Kor 6,9 refererer til homoseksuell adferd generelt, som ett av flere eksempler på en livsførsel som er i strid med Guds gode vilje, og at «dekalog-strukturen» i 1 Tim 1,9-10 viser at begrepene *pornoi* og *arsenokoitai* («de som driver hor» og «menn som ligger med menn») her kan betraktes som konkretiseringer av det sjette bud. Slike «dobbeltsidige» aktualiseringer av budet i både en hetero- og en homoseksuell retning er vanlige i den eldste kirkes pareness helt fra første århundre av. Etter mitt skjønn er derfor disse tekstene viktige bidrag til det nytestamentlige helhetsbildet, bl.a. fordi de dessuten viser at de konkrete seksualetiske formaningerne i NT (og videre i oldkirken) primært retter seg mot adferd, og er ikke fokusert på spørsmålet om homofili som 'identitet' eller grunnleggende tilstand (slik som i den antikke

medisinske litteratur; jfr. B. Brooten, s.143ff). Se til dette også den svenske NT-professoren *Bengt Holmbergs* analyse av 1 Kor 6 i antologien *"Den hemlösa sexualiteten. Om homosexualitet och kristen tro"* (2001).

3) Hvilken betydning har «essensialisme» og «konstruksjonisme» som hermenevitiske nøkler ved tolkningen av bibeltekstene? (En enkel *essensialistisk* definisjon: Homofili er en del av et menneskes innerste natur som i bare begrenset grad påvirkes av vekslende rammevilkår. *Konstruksjonisme* (el. konstruktivisme): Det vi kaller personlighet er noe som konstrueres gjennom kulturelle, sosiale, språklige og/eller eksistensielle prosesser.)

Disse sosiologiske kategoriene spiller en sentral rolle i moderne homoforskning (se f.eks. *Helge Svares* bidrag til temaet i boken *Norsk homoforskning* (2001), s.303-324), men de blir ikke tydeliggjort i mye teologisk refleksjon, til skade for presisjonen i debatten. I praksis vil en konstruksjonistisk posisjon f.eks. innebære at man sier at en homofil identitet i moderne forstand var ukjent for antikkens mennesker og at bibeltekstene derfor blir irrelevante i forhold til dagens homofilidebatt. Problemet for teologer som tenker slik er at kulturhistorikere som f.eks. *Rictor Norton* (se LK 5/2000) og teologer som *Bernadette Brooten* har påvist at terrenget ikke stemmer med kartet. Brootens bok er et sammenhengende oppgjør med konstruksjonister som Michel Foucault, David Halperin o.fl., og hun punkterer mye moderne argumentasjon for at homofili i dag er noe helt annet enn i antikken. Ikke rart at teologer kan bli rent politiske i språkbruken når de aller nødtørftigst skal vise til forhold som hun har fokusert på: «Det er *interessant* (min ut.) at Paulus ... tar med kvinner i beskrivelsen av den forvrengte seksualitet, se *Bernadette Brooten ...*» (H. Moxnes). Det blir i kirkelig sammenheng forøvrig gjerne oversett at en konsekvent konstruksjonistisk tankegang også må gjøres gjeldende i forhold til bibeltekstene om heteroseksuelt samliv.

Jeg har utfordret Inge Westly til å klargjøre sitt ståsted i forhold til denne viktige problemstillingen. Det noe kryptiske svaret er at slike kategorier nok «kan inngå i *spørsmålsstillinger* til det eksegetiske ararbeidet, men *ikke* definere eller overstyrte svarene». De forfatterne som

Westly særlig viser til i sine bidrag, lar i høy grad konstruksjonistiske forutsetninger være medbestemmende i tolkningen av bibeltekstene. *David Fredrickson* sier uttrykkelig: «The Dover/Foucault framework informs this paper». Jfr. også *Halvor Moxnes* i artikkelen om «Foucault og Paulus om formingen av subjektet i antikken» i boken *Naturlig sex* (2002).

Det er ellers beklagelig at Inge Westly så kontant avviser Knut Alfsvågs bidrag i meningsutvekslingen. Slik jeg leser hans artikkel, påpeker han et reelt problem i den kirkelige debatt: Mens kirken diskuterer spørsmålet om retten til samliv for «mennesker som har en homofil identitet som ikke kan velges bort» (I. Westly), er store deler av samfunnet ellers (ikke bare LLHs websider) opptatt av individenes rett til «å velge fritt mellom ulike identitetskategorier», ulike samlivsformer og ulike samlivspartnere. Kirkens etiske refleksjon omkring homofilspørsmålet kan dermed få vidtrekkende følger utover den definerte rammen, fordi man ikke erkjenner spenningen mellom en vesentlig essensialistisk og en konstruksjonistisk tankegang.

Den pågående homofildebatten griper dypt inn i kirkens selvforståelse som et fellesskap bygd på grunnvollen lagt av apostlene og Herren Jesus selv. Det er grunn til å tro at den tyske teologen Wolfhart Pannenberg har rett når han sier: «De som vil presse kirken til å endre lærenormen i dette spørsmålet, må forstå at de skyver kirken i retning av et skisma.» (Sitert i *Morton Strommens* nyttige bok «Kirken og homoseksualitet - En vei videre» (2002).

Sluttord

Både Romerbrevet og og de andre relevante NT-tekstene viser at den bibelske (jødisk-kristne) samlivsetikk må ha virket like provoserende på antikkens mennesker som den er det for vår tids mennesker. Likevel forkynte de første kristne en Jesus som med umisforståelig klarhet slo fast at det bare finnes én gudvillet ramme om det seksuelle samliv: det monogame ekteskap mellom mann og kvinne (Matt 19). Til livet i dette ekteskap kjenner Jesus bare ett alternativ: livet i enslig stand, frivillig eller ufrivillig (jfr. Matt 19,12). I den etiske veiledning til menighetene går

apostelen Paulus i sin Mesters spor.

- Avslutningsvis vil jeg i denne sammenheng peke på en side ved den aktuelle debatt om homofilt samliv, som riktignok ikke har vært spesielt fremme i meningsutvekslingen her, men som spiller en stadig mer sentral rolle også i det kirkelig ordskiftet, nemlig bruken av *menneskeverdbegrepet* som basis for legitimeringen av homofilt samliv. Meldingen som kommuniseres blir lett denne: Et liv uten utfoldelse av seksualiteteten gjennom et seksuelt samliv er et *mindreverd*ig liv.

Men menneskeverdet er forankret i at *jeg er skapt i Guds bilde*, og enten man er skapt slik eller sånn i fysisk og psykisk henseende eller med hensyn til seksuell orientering, er man gitt et ansvar for å leve etisk forpliktet på de grunnleggende bibelske normer.

En kristen homofil kan vedkjenne seg sin seksualitet, uten fortrengring eller fornektelse, men med en åpen erkjennelse av hvilke begrensninger som er lagt på utfoldelsen av den. Kanskje kan kristne homofile dermed også bidra til å avlegge et lite vitnesbyrd overfor et samfunn og en kultur som blir stadig mer opptatt av å gradere menneskeverdet etter dennesidige «funksjonelle» kriterier, der det ikke-(selv)realiserte liv nedskrives i verdi. Slike tendenser burde ikke få næring og støtte fra kirken i forhold til spørsmålet om hva som konstituerer menneskeverdet.

FRA BOKFRONTEN

Rita Nielsen:

At være sig selv – at blive sig selv

Den åndelige dimension hos døende mennesker

Unitas Forlag, Frederiksberg 2005

Bevisstheten om den kurative medisinske behandlingens begrensninger er ikke akkurat stigende i vår kulturkrets. Tvert imot blir den uavvendelighet som sykdom og død representerer ofte skjøvet til side. Alvorlig sykdom og død blir i mange sammenhenger betraktet enten som en svikt i helsevesenet eller som en personlig fornærmelse. Derfor blir det lite tid og krefter til overs for et grunnleggende forskningsarbeid overfor livets og dødens grunnbetingelse: Vi skal dø.

Men det finnes en motkultur. Den moderne Hospicebevegelsens snart 40-årige historie bærer utallige vitnesbyrd med seg om betydningen av å skifte fokus fra å *matte bli frisk*, til å *leve til man dør*.

I 1992 opprettet Sankt Lukas Stiftelsen det første Hospice i Danmark, med plass til 12 pasienter. Rita Nielsen er sykepleier med lang erfaring fra arbeid med kreftpasienter. Hun har også undervist og vært medforstander ved Løgumkloster Højskole i en årrekke. Siden 1997 har hun hatt sitt arbeid ved Sankt Lukas og har i denne boka referert og reflektert over sitt eget forskningsarbeide knyttet til *døende menneskers åndelige dimensjon*. Grunnlagsmaterialet er kvalitative dybdeintervjuer med 12 terminale hospice-pasienter. Intervjuene er foretatt høsten 2004. Rita Nielsen har benyttet en fenomenologisk intervju-metode og siden en hermenevtisk tilnærming til det innsamlede materiale.

Fokus i intervjuene ligger på selvbilde og identitet, livsfortellinger, religiøs tilknytning og religiøs mestring. I sin drøfting av de funn intervjuene har frambrakt, går Nielsen i dialog

med flere kjente teoretikere. Hun anvender Kennet Pargaments modeller for religiøs mestring samtidig som hun har en kritisk drøfting av disse modellene. Hun bruker også på en fin måte Kierkegaards oppfatning av menneskets dobbelthet og de to måter å forholde seg på: *Å tro eller å fortvile*. Av norske referanser finner vi både Kirsten Tornøes arbeid om åndelige behov hos døende (1996) og Hans Stifoss-Hansens diskusjon om det eksistensielle og det hellige hos Pargament. (1999)

Boka og undersøkelsens store fortjeneste er at den åpner en dør inn til "hellige rom" hos døende mennesker. Dette området er ikke lett tilgjengelig for forskning, derfor er dette arbeidet desto mer fortjenestefullt. Alt tyder på at Rita Nielsen har funnet en nøkkel og har den rette innlevelse og respekt som skal til for at intervjuene ikke bare tjener forskningen, men også blir en forløsende hendelse for pasienten. Dette viser seg ikke minst der samtalen åpnet opp for noen grunnleggende, meningsskapende *livsfortellinger*. Det som også gjør boka spesielt interessant for oss, er at den gjenspeiler en skandinavisk, folkekirkelig trossammensetning, med den variasjon i den åndelige dimensjon som er typisk for våre sammenhenger. Boka avsluttes med noen gode og berørende refleksjoner rundt det å være nær døende.

Alle som arbeider innenfor palliativ omsorg vil ha stort utbytte av å lese denne boka. Den er også en kilde til innsikt for prester, andre sjelesørgere og mennesker som er opptatt av den åndelige dimensjon ved det å være livstruende syk.

Sjur Isaksen

Ny og aktuell bok fra Avenir Forlag

Oskar Skarsaune

DEN UKJENTE JESUS

NYE KILDER TIL HVEM JESUS VIRKELIG VAR?

Kr 178,-

Ingen skal etter dette kunne si at det er kjedelig å grave i gamle skrifter! Det er spennende å følge forfatteren gjennom de forskjellige lagene av kildemateriell i dialog med aktuelle bøker som er skrevet om emnet. Mange vil finne denne boken minst like underholdende som Da Vinchi-koden - og i tillegg er den til å bli klok av.

Forfatteren som er professor i kirkehistorie og førstehånds kjenner av de historiske kildene, skriver spennende og insiterende om

- Da Vinchi-koden
- Gralsfortellingene
- Thomasevangeliet
- Q-kilden

82-494-0056-9

"Denne boken bør leses av alle prester og kateketer!"

LUTHERSK
KIRKETIDENDE
- 2005 -

Redigert av:

Praktikumsrektor Halvor Nordhaug
Instituttprest Berit Okkenhaug
Professor Vidar L. Haanes
Prost Jan Otto Myrseth
"Fra bokfronten" redigeres av
Kapellan Morten Erik Stensberg

Redaksjonssekretær:
Cand. theol Tor Arne Berntsen

140. årgang

JANUAR-DESEMBER 2005

FORLAGT AV LUTHER FORLAG; OSLO

Redaksjonell arikler:

"Ordet ble kropp" (Berit Okkenhaug)	I
1905 (Vidar L. Haanes)	29
Den fattige(s) Gud (Jan Otto Myrseth)	57
Uenighet og mistenkeliggjøring i kirken (Halvor Nordhaug)	77
"Vennskapets sakrament" (Berit Okkenhaug)	109
Det umulige nåløyet (Vidar L. Haanes)	133
Gudstenesteleg vekkingsvind (Jan Otto Myrseth)	157
Mens vi venter på lærenemda (Halvor Nordhaug)	177
Tenk å få slippe å si noe (Berit Okkenhaug)	201
Åndelig veiledning (Vidar L. Haanes)	233
Kor heilhjarta økumen er pave Benedikt? (Jan Otto Myrseth)	257
Skreddersydd utlysning (Halvor Nordhaug)	277
De små "tsunamiene" (Berit Okkenhaug)	301
En misjonerende kirke (Vidar L. Haanes)	329
Omstridd prestereform (Jan Otto Myrseth)	353
Kjønnsnøytralt ekteskap? (Halvor Nordhaug)	385
Funksjonshemmet i kirken (Berit Okkenhaug)	413
Kirke og helse (Vidar L. Haanes)	441
Nye sokneråd (Jan Otto Myrseth)	469
Skapelse og kultur (Halvor Nordhaug)	493
Ondskapen og den profesjonelle nummenhet	521
Om valgmenigheter (Vidar L. Haanes)	537
Sann Gud -umulig, men sikkert! (Jan Otto Myrseth)	553

Artikler og debattinnlegg:

Alfsvåg, Knut: Ryddighet og nyanser i seksualetikken.	446
Alsvik, Morten: Forbønn på samefolkets dag	41
Andersen, Per H.: Kjønnsnøytrale ekteskap -jus og skapelse	344
Askeland, Margrethe Holmboe: Mens vi venter på Lærenemda: Stikker vi hodet i sanden?	259
Bakken, Knut S.: Må en folkekirke ha teologiske testspørsmål?	502
Beck, Ole Johan: Funksjonshemmet i kirken	555
Dahl, Laila Riksaasen: Bemerkning til innlegget "Biskoppelig forordning!?"	523
Eek, Jan-Otto	33
Faye, Per Arne: Rett før og etter prekenen i en luthersk gudstjeneste	306
FBB: Nattverdrød og cøliaki	308
Fossum, Birger H.: Kirkens markering av 1905	239
Fæhn, Helge: Å løfte barnet under dåpshandlingen	303
Grün, Joachim; Alfsvåg, Knut; Fjeld, Bjørn Øyvind; Schøth, Arne; Sjaastad, Egil; Synnes, Martin: Bibelsyn og bibelbruk i homofilispermålet.	135
Hageberg, Ingvar: Bibelsyn og homofilisyn	448
Hageberg, Ingvar: Eksegetisk diskonsensus	539
Holen, Anders Mikal: Norske Presters Hjelpeforening er avvirket.	540
Holte, Kari: Kirkens bruk av erfaringer fra tilsatte med kroniske helseplager	500
Hovland, Gunnvor J.: Relasjoner. Jordiske og himmelske - del 1	361
Hovland, Gunnvor J.: Relasjoner. Jordiske og himmelske - del 2	388
Hägg, Henny Fiskå: Østkirkens teologi og spiritualitet.	204
Iversen, Roald: Om å løfte barn i dåpen	159

Kopperud, Tore: Lærenemda, Kirkerådet og homofili	472
Larsen, Knut Edvard: En misjonerende kirke driver trosopplæring. Noen refleksjoner	331
Løland, Hanne: Kirken, kroppen og seksualiteten -en lesereaksjon	237
Lønning, Per: "Kirken selv"	59
Lønning, Per: "Promiskuitet" -og hva så?	415
Mannsåker, Inge: Kirken og seksualiteten -en replikk	203
Midttun, Jørund: Gudstjenestefornyelse på fransk: Møte med Sylfanes	3
Midttun, Jørund: Liturgiske bakevjer	420
Midttun, Jørund: Mer venting	366
Nystad, Anne Berit: Refleksjoner over gravferdsliturgien	32
Pedersen, Torun: På hvilken måte kan internasjonal misjon inngå som en naturlig del av trosopplæringen?	334
Romarheim, Arild: Da Vinci-kodens JESUS -i et nyreligiøst og kirkelig perspektiv	280
Roos, Merete: Kunst som kirkelig agenda -og omvendt	184
Røiseland, Sigurd: Opplysningsvesenets fond og kirken	84
Sandvei, Bjørn Helge: Til forståelsen av Rom 1 i homofildebatten	416
Saxegaard, Kristin Moen: Kirken, kroppen og seksualiteten	236
Solberg, Stein: Brudemystikken -Refleksjoner omkring en lesereaksjon	450
Stensberg, Morten Erik: Kirken, kroppen og seksualiteten	160
Stordalen, Terje: Tsumami og teologi	79
Sundberg, Ove Kr.: En sluttreplikk	471
Sundberg, Ove Kr.: Supplerende omtale av Thørhoms Valen-bok	304
Thørhom, Ola: Sundbergs heroiske kamp mot uvitenhet - en sluttreplikk	387
Vik, Vidar: Om dåpens løfte og løftet i dåpen	111
Vøllestad, Arild: Alkohol - "merkesak" eller et helhetlig etikktema?	260
Westly, Inge: Rom 1,26-27 -om promiskuøs homofil seksualitet	355
Westly, Inge: Rom 1,26f, homofili og promiskuitet -svar til Sandvei, Lønning, Hageberg og Alfsvåg	495
Wisløff, Arne T.: Biskoppelig forordning!?	474
Aarflot, Andreas: Kirkens røst i 1905	179
Aarflot, Andreas: Kirkens røst i 1905: Norsk Kirkeblads redaksjonelle profil	206
Aasland, Agnar: Er organisasjonene en ressurs for menighetens trosopplæringsarbeid?	337

Søndagsteksten
Kirkeåret 2005 - 2 rekke

Vingårdssøndagen: Matt 20,1-16 (Arne Bøe)	10
Såmannssøndagen: Luk 8,4-15 (Vidar M. Bakke)	12
Kristi forklarelsesdag: Åp 1,9-18 (Kjartan Gullbrå)	16
Søndag før faste: Luk 18,31-43 (Per Christian Skauen)	34
Askeonsdag: Jes 58,5-9 (Kjell A. Skartseterhagen)	36
1 søndag i faste: Matt 4,1-11 (Stephen Reid)	39
2 søndag i faste: Matt 15,21-28 (Martin Synnes)	63
3 søndag i faste: Luk 11,14-23 [-28] (Brita Hardeberg)	66
4 søndag i faste: 5 Mos 8,1-3 (Birger Henrik Fossum)	68
Maria Budskapsdag: Luk 1,26-38 (Sjur Isaksen)	85
Palmesøndag: Joh 12,1-13 (Kurt Hjemdal)	87
Skjærtorsdag: Matt 26,17-29 (Astrid Sætrang Morvik)	89
Langfredag: Matt 26,30-27-50 (Hilde Barsnes)	114
Langfredag aften: Matt 27,57-61[62-66] (Stephen Reid)	117

1 påskedag: Matt 28,1-8 (Jørund Midttun, opptrykk fra 5/2001)	119
2 påskedag: Luk 24,13-35 (Øystein I. Larsen)	140
1 søndag etter påske: Joh 20,19-31 (Øyvind Rise)	142
2 søndag etter påske: Joh 10,1-10 (Kjell A. Skartseterhagen)	144
3 søndag etter påske: Joh 16,16-22 (Martin Synnes)	164
4 søndag etter påske: Joh 16,5-15 (Ernst-Modest Herdieckerhoff)	166
5 søndag etter påske: Joh 16,23b-28 (Brita Hardeberg)	168
Kristi himmelfartsdag: Dan 7,13-14 (Birger Henrik Fossum)	186
6 søndag etter påske: Joh 15,26-16,4a (Sjur Isaksen)	189
Pinsedag: Joh 14,23-29 (Kurt Hjemdal)	191
2 pinsedag: Joh 3,16-21 (Astrid Sætrang Morvik)	212
17 mai: Luk 1,50-53 (Hilde Barsnes)	214
1 søndag etter pinse: Joh 3,1-15 (Stephen Reid)	216
2 søndag etter pinse: Luk 16,19-31 (Kjell A. Skartseterhagen, opptrykk fra 10/2003)	219
3 søndag etter pinse: Luk 14,16-24 (Jørund Midttun)	246
4 søndag etter pinse: Luk 15,1-11 (Øystein I. Larsen)	249
5 søndag etter pinse: Matt 7,1-5 (Bjarte Nese)	251
6 søndag etter pinse: 1 Mos 12,1-4 (Kjell A. Skartseterhagen)	262
7 søndag etter pinse: Matt 5,20-24[25-26] (Jørund Midttun, opptrykk fra 12/2003)	264
8 søndag etter pinse: 1 Mos 1,1-18 (Ernst-Modest Herdieckerhoff)	266
9 søndag etter pinse: Matt 7,15-20 (Brita Hardeberg)	284
10 søndag etter pinse: Matt 25,14-30 (Birger Henrik Fossum)	286
Olsok: Luk 22,24-27 (Torbjørn Holt)	289
12 søndag etter pinse: Luk 18,9-14 (Kurt Hjemdal)	311
13 søndag etter pinse: Mark 7,31-37 (Astrid Sætrang Morvik)	313
14 søndag etter pinse: Luk 10,25-37 (Hilde Barsnes)	315
15 søndag etter pinse: Luk 17,11-19 (Stephen Reid)	339
16 søndag etter pinse: 1 Kong 17,8-16 (Torbjørn Holt)	341
17 søndag etter pinse: Joh 11,17-27,37-44 (Jørund Midttun)	342
18 søndag etter pinse: Mark 2,18-28 (Øystein I. Larsen)	369
19 søndag etter pinse: Mark 12,28-34 (Bjarte Nese)	371
20 søndag etter pinse: Mark 2,1-12 (Kjell A. Skartseterhagen)	373
21 søndag etter pinse: Mark 10,2-9 (Martin Synnes)	396
22 søndag etter pinse: Apg 17,22-32 (Ernst-Modest Herdieckerhoff)	398
23 søndag etter pinse: Matt 18,21-35 (Brita Hardeberg)	400
Bots og bededag: Luk 18,1-8 (Birger Henrik Fossum)	426
Allehelgensdag: Matt 5,1-12 (Sjur Isaksen)	430
26 søndag etter pinse: Luk 17,20-30 (Astrid Sætrang Morvik)	453
Domssøndag: Matt 25,31-46 (Kurt Hjemdal)	455
1 søndag i advent: Luk 4,16-22a (Sjur Isaksen)	479
2 søndag i advent: Luk 12,35-40 (Ernst-Modest Herdieckerhoff, opptrykk fra 19/2003)	480
3 søndag i advent: Matt 11,11-19 (Kjell A. Skartseterhagen)	504
4 søndag i advent: Joh 3,26-30 (Kyrre Klevberg, opptrykk fra 20/2001)	507
Julaften: Luk 2,1-14 (Ernst-Modest Herdieckerhoff)	508
Juledag: Joh 1,1-14 (Gunnvor J. Hovland, opptrykk fra 20/1999)	526
1 nyttårsdag: Matt 1,20b-21 (Øystein I. Larsen, opptrykk fra 22/2002)	543
Åpenbarings søndagen: Joh 8,12 (Marianne Kraft)	545
1 søndag etter Kristi åpenbaring: Joh 1,29-34 (Sverre Mangrud)	557
2 søndag etter Kristi åpenbaring: 2 Mos 17,1-6 (Jean Claude Dibundu)	558
3 søndag etter Kristi åpenbaring: Joh 4,27-42 (Knud Jørgensen)	560
Vingårdssøndagen: Luk 17,7-10 (Thomas Sundnes Drønen)	562

Fra bokfronten

Askvik, Egon: Kristuskransen - på norsk , .. (Morten Erik Stensberg)	6
Austad, Torleif: Kirkelig motstand , Kristiansand 2005 (Andreas Aarflot)	423
Dahl, Kjell Petter: Nådegaver -kirkens glemte ressurser , Luther 2003 (Martin Synnes).	138
Div forfattere: For folkekirkens skyld - at fornye for at bevare , Fredriksberg 2004 (Halvor Nordhaug).	542
Div forfattere: Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag , Trondheim 2004 (Halvor Nordhaug)	241
Halbfas, Hubertus: Das Christentum , Düsseldorf 2004 (Halvor Nordhaug)	
Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft: Religion in Geschichte und Gegenwart , Tübingen (Halvor Nordhaug).	525
Hurtado, Larry W.: Lord Jesus Christ: Devotion to Jesus in Earliest Christianity , Cambridge 2003 (Nils Aksel Røsæg)	425
Leech, Kenneth: The Sky is Red , Darton 2003 (Morten Erik Stensberg)	368
Louth, Andrew: The Wilderness of God , London 1991 (Jan Schumacher)	113
Sie, Jostein: Søndagens salme , Arendal 2004 (Jens T. Johannessen).	62
Skjevesland, Olav: Tro og tradisjon i ny tid , Luther 2003 (Morten Erik Stensberg)	8
Stendal, Synnøve Hinnaland: ...under forvandlings lov , Lund 2003 (Terje Ellingsen)	475
Thelle, Notto R.: Kjære Siddharta , Vikersund 2005 (Kjell A. Nyhus)	556
Thørholm, Ola: Fartein Valen -vestlandspietist og modernistisk banebryter, ... (Merethe Roos)	162
Witherigton, Ben (Darlene Hyatt): Paul's Letter to the Romans . A socio-Rhetorical Commentary , Eerdmans 2004 (Martin Synnes)	393

Nyhet fra Luther Forlag

Anfinn Skaaheim

DET STØRSTE ER AT VI FÅR VÆRE FRISKE FORTELLINGER OM SMÅTT OG STORT

Forfatteren er viden kjent for sine gode historier og frodige fortellerevner. I denne ganske annerledes og uhøytidelige "biografien" tar han oss med inn i situasjoner og møter med mennesker som i tillegg til å more oss, kan lære oss både dette og hint.

Vi lærer mer om livets alvor når vi ler!

Kr 178,-

82-531-4483-0

SØNDAGSTEKSTEN

Stephen Reid og Bjarte Nese

Såmannssøndagen

12. februar 2006

Prekatekst Mark 4,26-32

Jer 20,7-9; Hebr. 4,12-13.

Til dagen

Såmannssøndagen er dagen som kanskje fremfor noen fokuserer på temaet Guds ord. Både 1. og 2.tekstrekke er liknelser der bildet "såkorn" står sentralt. Lukasteksten (Luk 8,4ff) har også en utleggelse av liknelsen der Jesus identifiserer såkornet med Guds ord. Det finnes mange gode tradisjoner i menighetene der dette temaet brukes som mulighet til å gi en gave til Bibelselskapet, utdeling av testamenter, utstilling av bibler osv. Ved hjelp av slike "effekter" og ikke minst gjennom salmer, bønner og taler så fremheves Guds ord - Bibelens ord - som det unike ord som det er. Et ord - som bærer i seg et budskap med kraft og liv og fred. Nettopp på en slik dag er det verdt å reflektere over hva som skjer med Ordet i våre kirker og andre arenaer for forkynnelse. Derfor vil jeg benytte anledningen til å skrive en noe annerledes tekstkommentar og reflektere over Ordet.

Kommunikasjon

Hva er ord til for om ikke kommunikasjon? Ord er jo den transportform som tanken, viljen og ofte følelsen har fra den ene til den andre. Ord - med sine muligheter og begrensinger - er en av de viktigste broer vi kan bruke til å skape kontakt med andre mennesker. Ordet var også det Gud brukte til å skape kontakt og kommunikasjon med mennesker: Ordet ble menneske. Og som menneske talte Jesus

mange ord. Hans budskap ble også av ham selv uttrykt i ord - nøye utvalgte ord som kommuniserte godt med de han talte til. Han sådde sitt såkorn med en presisjon, målrettethet og klarhet og kommuniserte derved godt. Mitt spørsmål i dag er : hva med oss? Følger vi som liturger og forkynnere opp i vår Mesters fotspor med å så ordet slik at det blir til vekst - kommunisere vi slik at mennesker hører - virkelig hører?

Liturgi og forkynnelse sett fra et kommunikasjonsteoretisk perspektiv

Med jevne mellomrom har jeg den glede av å kunne vikariere som forrettende prest i ulike menigheter. Nylig opplevde jeg at kommunikasjonen i en slik gudstjeneste falt fullstendig gjennom overfor noen av de tilstedeværende gudstjenestedeltagerne. Noen refleksjoner omkring dette er kanskje til både gjenkjennelse og utfordring.

Situasjonen var sannsynligvis gjenkjennelig for mange. Jeg skulle forette i en gudstjeneste der jeg i mitt forarbeid hadde tenkt gjennom hvem som kom til gudstjenesten. Det var en høymesse med nattverd, og med en vikarierende prest er det ikke uvanlig at det stort sett kommer de som er meget godt vant med både det liturgiske og musikalske språk og har hørt noen hundre eller tusen timers forkynnelse før. De kan både "kodene" og tonene. Idet orgelet tonet opp og jeg kom inn i koret fra sakristiet, så jeg til min overraskelse en liten pulje med konfirmanter frimodig hadde satt seg på første benkerad, kanskje ut fra ønske om å få med seg alt som ble sagt og gjort. Det var ikke akkurat en gjennomsnittlig konfirmant jeg hadde i

hodet da jeg hadde forberedt helheten av gudstjenesten - og tanken som skjød gjennom mitt hode var 'Hvordan skal dette gå for dem? Hvordan ville de oppleve det som skulle komme?' Summa summarum gikk gudstjenesten (noenlunde) som planlagt. Gjennom tolkning av konfirmantenes blikk, kroppsspråk og fortløpende 'andre' typer aktiviteter forsto jeg at mine dystre spådommer ble bekreftet. Mitt inntrykk var at de fikk med seg lite av det som skjedde eller ble sagt - ei heller nattverdsbordets brød og vin. Denne opplevelsen føyer seg inn i et større bilde av erfaringer som påkaller refleksjon om hvordan liturgi, forkynnelse, musikk - ja alle elementer i en vanlig gudstjeneste faktisk fungerer etter sin hensikt. Et vesentlig aspekt her er jo kommunikasjon. Kommuniserer vi godt nok? Ofte heller jeg mot et tvilende 'tja' til dette spørsmålet, andre ganger enda mer negativt. Kun sjelden et klart Ja!

En vesentlig faktor for hvordan kommunikasjon fungerer er hvilke kommunikasjonsmodeller som finnes i hodene på de som deltar i kommunikasjonen. Jeg tror at jeg selv og mange med meg stadig faller i grøften for en overforenkling av den kommunikative situasjon.

Den enkleste type kommunikasjonsmodell kan uttrykkes som "Avsender - Budskap - Mottager". Denne modellen er besnærende enkel og jeg nevner den fordi jeg tror den i for stor grad preger vår forestilling om hvordan kommunikasjon skjer. Dersom man ikke tar høyde for atskillig mer kompliserte prosesser i kommunikasjonen - så vil mye av den innsatsen vi nedlegger i forberedelse av kommunikasjon mislykkes.

Ifølge en utbredt kommunikasjonsteori gjengitt av bl.a. Øyvind Dahl (2003), så kan kommunikasjonsprosessen (forenklet!) beskrives som følger: En avsender (A) ønsker å kommunisere et budskap (B1). For å gjøre dette må A bruke en uttrykksmåte / et språk. Denne prosessen omtales som "koding" av budskapet. Dette kan gjøres med verbalt språk, musikalsk stil, kunstnerisk penselstrøk eller andre typer koding. I denne prosessen farges budskapet sterkt av den kulturelle "farge" som velges for kodingen. B1 endres derfor til B2, der B2 er endret i forhold til B1 gjennom innkodings-

prosessen. Eksempler på ulike typer verbal innkoding kan være forskjellen på uvanlig høytidelig språkbruk/stemmebruk i motsetning til hverdagspråk. Et annet nærliggende eksempel er forskjellen på det ordtilfanget som "vanlige" gjennomsnittsmennesker i dagens samfunn benytter og de ord som kirken som tradisjonsforvalter har tatt vare på og bruker (mer enn s.k. kanaan-språk).

Etter at innkodingen har funnet sted og budskapet dermed er "forvandlet" til B2 er det fremdeles en lang vei til mottagerens forståelse.

Først befinner budskapet seg i en kontekst (K) som er det tolkningsmiljø som budskapet forstås som del av. Eksempelvis har gamle salmer i nyere tid blitt tolket musikalsk av moderne musikere - der de har tatt vare på de gamle tekstene, men sterkt fornyet den musikalske konteksten som tekstene kommuniseres gjennom. Dette har gjort at mange har fått øynene opp for noen av de budskapsmessige skattene som finnes i vår tradisjon. Ord som altså man kanskje har hørt 100 ganger før plutselig ny og betydelig større innholdsverdi for mottageren fordi budskapets omkringliggende "innpakking" - konteksten - var endret til noe som var overraskende og ikke minst: forståelig.

I en gudstjeneste vil kirkerommet med kirkekunsten være en del av det som utgjør den kommunikative kontekst for den liturgiske og forkynnelsesmessige kommunikasjon. Forenklet vil de som oppfatter kirkerommet mest som et museum tolke ordene innenfor rammen av "sagt i et museum" med de konsekvensene det kan få for forståelsen. Et annet eksempel er at konteksten (deriblant språkbruk) ofte er så svært ulik noe som helst annet i livet at dette budskapet bare blir gjeldende i denne konteksten - resten av livet forblir uberørt - budskapet når ikke hverdagslivet: såkornet når ikke den jorden.

Budskapet blir altså gjennom konteksten farget enda en gang og vi kaller budskapet nå B3.

På sin ferd videre til mottagerens bevissthet møter så dette budskapet mottagerens "apparat" for kommunikasjon. Mange kommunikasjonsteoretikere understreker at vi som lever i dagens samfunn - som utsettes for enorme mengder forsøk på kommunikasjon og på-

virkning - har blitt svært avanserte fortolkere av kommunikasjon - ikke minst visuell kommunikasjon - men også verbal. På få sekunder plasseres en visuell eller verbal kommunikasjon i en bås og det videre budskapet tolkes ut fra ens stereotypier eller fordommer om denne båsen. Videre vil den enkeltes kulturelle referanseramme prege forståelsen av budskapet - mao mottagerens eget språk, ordtilfang, verdigrunnlag, erfaringsbakgrunn og generell kulturelle bakgrunn.. Denne prosessen kan vi kalle mottagerens "avkodning" og her forvandles budskapet nok en gang og har nå blitt B4.

Avstanden fra hjerte til hjerte og sinn til sinn kan virke lang med en slik omstendelig analyse. Mitt anliggende her er bredere enn bare forkynnelsen. Ikke bare forkynnelsen, men hvert enkelt ledd og de ulike aktører i høymessen er en del av den helhetlige kommunikasjonen som skjer. Og min erfaring er at vi har et stort potensial i å forbedre denne kommunikasjonen - ikke minst overfor "gjennomsnittlige" mennesker i dagens kultur. Som profesjonelle kommunikatorer (være det seg forkynner, liturg, organist eller andre aktører i høymessen) må vi spørre oss om vi tenker stadig på ny gjennom hvordan vi kommuniserer - for derved å utvikle oss. Jeg tar utgangspunkt i at ingen vil at liturgiord skal være kun høytidelige, men (kommunikasjonsmessig) innholdsløse fraser. Ingen musiker vil at akkompagnement skal virke fremmedgjørende på gudstjenestedeltagerne og ingen forkynner vil vel noe annet enn å i sterkst mulig grad kommunisere søndagens bibelske budskap best mulig. I så fall bør vi stadig utvikle vår kommunikasjon mot dagens mennesker.

Og der er vi ved et hovedpoeng som jeg kun nevnte i en bisetning i innledning. Hvilken hensikt har vi med våre gudstjenester? Hva er eksistensberettigelsen? Dersom alle bi-hensikter faller bort - hva står igjen som umistelig for hva en gudstjeneste er til for? Spørsmålet er enkelt stilt og kan også svares på enkelt og overordnet. Våre gudstjenester må stå i direkte relasjon til hva kirken er til for. Her vil svaret alltid være to hovedanliggender: på den ene side å vende seg til Gud i bønn, bekjennelse og tilbedelse og på den andre side respondere på Jesu misjonsbefaling: å døpe

dem og lære dem å holde alt han har befalt. Luther minte oss om at gudstjenesten skal skje på en måte og med et språk som folk forstår. Dette gjelder begge de anliggender jeg har nevnt over. Skal vi bli gode kommunikatorer på alle plan i gudstjenesten trenger vi å kontinuerlig forstå hvordan kommunikasjon skjer i vår samtidskultur. Eksempelvis kan vi spørre oss: Dersom livsviktige og høyst relevante temaer skal tas opp i andre sammenhenger enn kirken - hvordan gjøres det? Har vi noe å lære derfra? Dersom musikk skal bevege, appellere til og begeistre mennesker i vår tid og kultur - i andre sammenhenger enn kirken - hvordan gjøres det da? Har vi noe å lære av det?

Spissformulert kan en si at dersom kirken skal bli mer enn en tradisjonspreserverende ritualmester må vi ta på alvor kompleksiteten av den kommunikasjonsmessige utfordring vi står i. Dette gjør vi vittrilig i dag - men bl.a. ut fra egen erfaring som prest som også har erfart at kommunikasjonen går i lås - så kanskje flere enn meg tenker at her har vi et klart vekstpotensial?

I dagens tekst opptrer det et spennende ord på gresk som bare finnes to ganger i det nye testamentet: "avtomatē" (derav det norsk 'automatisk'). Det oversettes til norsk med "av seg selv". Jesus sier at "av seg selv" gir jorden grøde. Men kornet kommer ikke i jorden "av seg selv". Det er en kompetent såmann der. Jesus selv er det beste eksempel på en såmann som lyktes med den kommunikasjonsmessige utfordringen. Han sådde slik at jorden kunne ta imot. Denne litt annerledes tekstkommentaren har vært et forsøk på å oppmuntre til god såmannskunst.

Litteratur :

Dahl, Øyvind

"Møter mellom mennesker"

Gyldendahl, Oslo, 2003

Grennes, Carl Erik

"Kommunikasjon i organisasjoner",

Abstrakt forlag, Oslo 1999

STEPHEN REID

Høgskolelektor ved Høgskolen i Staffeldtsgate

Kristi Forklaringsdag

19 februar 2006

Preiketekst: Joh 17, 1-8

2 Mos 34,27-35; Åp 1,9-18.

Dagen har fått navnet Kristi forklaringsdag, og hentar si opprinning i Austkyrkja der den vart feira frå 400-talet. Kven Jesus verkeleg er, blir fokuset denne dagen. Dei åtte første versa i Jesu øvsteprestlege bøn er teksten for dagen. Vi er ved eit definitivt høgdepunkt i bønelitteraturen, og får innblikk i ein samtale mellom Faderen og Sonen.

Til teksten

Jesu øvsteprestlege bøn avsluttar avskilstalen hans (kap 13-17). Jesus har halde ein lengre tale til læresveinane, og avsluttar med å be til Faderen. Like etter at han er ferdig med å be blir han teken til fange og lidिंगane hans byrjar. (kap 18-19). Opningsorda «Far, timen er komen...» tyder på at Jesus no er klar for det som ventar han. Ved denne bønna kan det verke som han finn ro for det som skal skje. Tida er inne i motsetnad til kva det var i Joh 7, 6.

Det er mogleg å dele bønna opp i tre avsnitt, men dei høyrer saman. Jesus ber for seg sjølv i dei fem første versa. Han ber om å få tilbake herlegdommen han hadde før verda var grunnlagt. Vidare ber han for læresveinane (v 6-19) og for alle som trur (v 20-26). Jesus er i ferd med å fullføre oppdraget sitt, men det avgjerande gjenstår. Han skal dø.

Vår tekst kan delast i to delar. 1. Jesu bøn om herlegging (v 1-5). 2. Jesu gjerningar for læresveinane (v 6-8). Teksten er innhaldsmetta, og ein av dei viktigaste trinitariske tekstane i NT. Det er mogleg med fleire innfallsvinklar. Men eg vil i det følgjande bruke v 2 og all-makt som utgangspunkt.

Moment til preika

Det er måten Jesu oppdrag blir forklart på, eg vert mest fascinert ved i denne teksten. Sonen har fått «makt over alt som heiter menneske», og Jesus ber difor om at han må bli herleggjort (bli gitt rettmessig ære og respekt). Det er ein samanheng mellom makta over menneska og herlegdommen til Faderen og Sonen. Sonen har all -makt. Det å bruke makt i det heile teke vert ofte forbunde med voldeleg makt eller noko

urettvist. Det gjer meg ubehaglege assosiasjonar. For dersom ein annan person har all makt er dette noko som utfordrar og frårøvar andre rett til fridom. «Allmektige» menneske kan vere diktatorar, despotar eller andre som har tilrana seg makt. Stalin og Hitler er kanskje dei mest kjende døme i vår del av verda. Dei brukte makta si på å feie konkurrentar av banen og trygge sin eigen maktbase. Splitt og hersk. Den største trusselen dei stod ovanfor var å miste si eige makt -og styrte deretter. Dei begrensa andre sin fridom. Hitler styrte Tyskland ned i undergangen, og krevde blind lydnad heile vegen fram mot stupet. Den «herlegdom» og ære som prega han og «hoffet» hans var bygd på frykt og ikkje kjærleik. Hitler og Stalin representerar to av forsøka som er blitt gjort på å gje menneske ubegrensa makt. Det enda i katastrofe. Å bli gitt all makt krevjer ein integritet og sjølvdisiplin som ikkje nokon menneske har.

Men i tilfellet Jesus Kristus er situasjonen ein ganske annan. Han har fått makt over alt som heiter menneske for å opne opp snarare enn å lukke. Hans makt verkar ikkje til hinder. For å gjere eit evig liv tilgjengeleg for menneska er å opne opp for ei ny framtid, og gje menneska ein sjanse ut over dei begrensingar som dette livet gjer. Allmakt er ein føresetnad for å kunne gjennomføre frelsesoppdraget, ettersom det sprenger grensene for vår eksistens. Men den kan ikkje bli betrudd kven som helst. Berre Gud kan handtere dette, og det er berre Gud som skapar som kan gje nokon slik makt.

Måten Gud brukar si allmakt på, set våre menneskelege forsøk på allmakt (Hitler, Stalin) i eit dårleg lys. For dei er snarare eit bevis på menneskets *av*makt. For eit menneske må kjempe for å behalde allmakta - kanskje med vald og undertrykking. Eit «allmektig» menneske er dessutan bunde til føresetnadane som livet gjer, og treng nåde og frelse frå Gud. Berre Gud kan opne opp. Han blir herleggjort ved at Sonen dør på krossen for å opne opp for menneska. Ved å lide blir han herleggjort. Han har ein maktplattform som er så trygg at han toler å bli audmjuka og krenka utan at det truar han. Snarare er det nettopp ved ei slik fornedring at han manifesterer si allmakt. For ein diktator som blir audmjuka og svekka, finst det liten nåde. Han mistar makta si. Dette gjer at

han må styre på ein måte som undertrykker andre. Men Gud styrer ved kjærleik og den tolerer alt. Herlegdomen hans vert tydeleg i hans gjerningar (liding) for menneska. *Måten* han brukar makta si på, er ein av grunnane til at vi gjer han ære og lovpriser han.

Kva er det evige liv?

«...så han skal la alle dei som du har gjeve han få evig liv.» (v2) Gud bruker kreftene og makta si til å føre menneska inn i eit evig liv. Kva er så det? Jesus seier at det er å *kjenne* den einaste sanne Gud (v3). Å *kjenne* Gud kan hjå Johannes bli brukt om å tru på Gud gjennom Kristus. (Joh 6, 69) Den tillit som ein gjer Gud ved å kjenne han og ha tillit til han er det evige liv. Eg synest at det vert sagt kva det evige liv er meir enn kva det *består av*, ettersom det ikkje blir forklart nærare. Men å kjenne Gud, er ikkje ein passiv kunnskap, derimot ein tillit til den sanning som Gud gjer menneska. Jesus har no komme med bodskapen, for å gjere Gud kjent blant menneska. Dei menneska han har rundt seg trur på at han er sendt av Gud. I vers 21 blir den nære relasjonen mellom Faderen og Sonen utdjupa. Jesus seier at Faderen og han er eitt. Jesus ønskjer at alle truande også må bli eitt (bli som ein lekam for å bruke Paulus sitt uttrykk), for fullt ut å forstå kvifor Gud kom til verda og

vart menneske. Einskap blant kristne skjer ved at desse finn einskap med Gud i Kristus Jesus.

Å ta utgangspunkt i allmaktsbegrepet trur eg kan vere ein fruktbar måte å utfolde denne teksten på. Kontrasten mellom guddommeleg og menneskeleg allmakt er konkret nok til å bli forståeleg. Slik kjem det fram at *måten* Faderen og Sonen brukar si makt til å frelse gjensidig herleggjer dei. I staden for å ha fokus på seg sjølv, brukar Gud krefter på å redde andre.

Til Søndagen

Det er ei tydeleg kopling mellom Kristi forklaringsdag og openberringsdag. Bodskapen om kven Jesus er pregar begge dagane. Men samanhangen mellom oppdraget og herleggjeringa står særleg i fokus denne søndagen. Salmar for Kristi Forklaringsdag kan ein finne i NOS 99-104. Men dei framstår som noko ukjende. Andre moglege salmar kan vere: NOS 336, 272, 423

Salmer 97: 88, 114

BJARTE NESE
Garnisonsprest GSV

Nyhet fra Luther Forlag

Mitri Raheb

BETLEHEM UNDER BELEIRING

En spennende og annerledes bok om Midtøsten-konflikten. Betlehem er byen der Fredsfyrsten ble født. Hvordan er det å leve i byen i dag? En bok om lidelse og sorg, men fremfor alt om håp om en fremtid for både israelere og palestinere. "En vekker for kristne i Norge" - Ørnulf Steen, gen.sekr. i Norges kristne Råd

Kr 198,-

82-531-4477-6

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg biskop har tilsatt Endre Fyllingsnes som vikarprest i Fredrikstad domprosti med tjenestested Domkirken menighet.

Vi har mottatt bekreftelse på at han tar imot stillingen.

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 6.12.2005 foretatt følgende tilsetting:

Einar Andreas Weider som kapellan i Nedre Romerike prosti med tjenestested Hakadal og Nittedal sokn.

Vi har mottatt bekreftelse på at han tar imot stillingen.

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Sokneprest i Eiker prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Modum sokn.

Stillingen som sokneprest i Eiker prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Modum sokn er ledig. Modum sokn er identisk med Modum kommunes grenser. Modum ligger sentralt på Østlandet, omkring Tyrifjordens sørvestre del og øvre del av Drammenselva med sidearealer. 75 km til Oslo, 80 min til Gardermoen, 45 min til Norefjell Alpinsenter, 1/2 time til Drammen, Kongsberg og Hønefoss. Folketall 12500. Modum kommune tilbyr rike muligheter for kultur (Blaafarveværket), idrett (skiskyting på Simostranda, Vikersund hopp-senter) og friluftsliv i naturskjønne omgivelser.

Det er 5 barneskoler, to ungdomsskoler og en videregående skole i kommunen. Modum bad, Institutt for sjelesorg og Samlivssenteret er et spennende fagmiljø i Modum og er lokalisert i Vikersund.

Det er bred oppslutning om folkekirken i kommunen. Samarbeidet med skoler, barnehager, helseinstitusjoner og Frivillighets-sentralen er meget godt. Det drives et aktivt barne- og ungdomsarbeid i Modum menighet - Småbarnstreff, Åmot barnespel, Modum Soul Children, KRIK, ungdomsklubben Amazonas og Heggen gospel m.m. Det er også et godt utviklet tilbud til sørgende, blant annet et bredt utvalg av sorggrupper.

Soknene i det gamle prestegjeldet ble for noen år siden slått sammen til ett sokn hvor soknepresten sitter i menighetsråd/fellesråd. Det er ulike fagutvalg og seks menighetsutvalg knyttet til kirkestedene.

Modum har 7 kirker: Heggen kirke - steinkirke fra middelalderen, Åmot kirke - en moderne arbeidskirke fra 1996. Her har kirkestaben kontorene sine og får servert felles lunsj på kirketorget, Nykirke - trekirke fra 1847 og Snarum kirke - mursteinskirke fra 1869. Kirker fra 1880 - 1930 på Vestre Spone, Rud og Gulsrud. Bedehuskapeller på Vikersund og Geithus.

Soknet betjenes av sokneprest, kapellan, seniorprest, kateket, diakon og to organister. Kirkeverge i full stilling. Kontorfullmektig med ansvar for kirkebokføring og sekretær for menighetsrådet. Kommunen forvalter kirkegårdene. Åmot kirke eies av en egen stiftelse som har ansatt menighetsprest og daglig leder. En åpen og ærlig tone sørger for et godt arbeidsmiljø i staben.

Det er et lokalt ønske om at søker:

- har evnen til åndelig og strategisk ledelse i prosessen for å bygge og utvikle menighetsarbeidet i Modum.

- ønsker å samarbeide og å oppnå resultater sammen med stab og frivillige i det menighetsbyggende arbeid for å nå de mål som "Plan for kirken i Modum sokn" setter.
- har administrativ dyktighet og visjoner for arbeidet.
- er åpen for nye arbeidsmåter i gudstjeneste- og menighetsarbeid i samarbeid med lokale krefter.
- kan være en inspirator for frivillige og stab i det helhetlige menighetsarbeidet i prestegjeldet.

Soknepresten samarbeider med kateket og andre ansatte om konfirmantarbeidet. Det er også flere institusjoner som betjenes jevnlig av de kirkelig medarbeidere. Endelig arbeidsfordeling vil fastsettes etter at ny sokneprest er tiltrådt.

Stillingen lønnes i lønsspenn 51-63 i Statens lønnsregulativ. Endelig lønnstrinn fastsettes i dagene etter tilsetting ved egen prosedyre.

Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessige godtgjøringer.

Det er boplikt til stillingen med statlig tjenestebolig. Heggen prestegård ligger vakkert til ved siden av Heggen kirke. Boligen fikk sin nåværende form på 1860-tallet med et tilbygg fra 1890-tallet. Huset er fredet, sammen med forpakterbolig og stabbur. Første etasje rommer en hall, stort kjøkken, tre stuer og hjemmekontor, og et lite WC. Annen etasje rommer fire soverom og et rom som skal settes i stand til bad/vaskerom, samt WC. Det er loft over hele huset og kjeller under det meste. Tilbygget blir ikke satt i stand. Oppvarming med elektriske panelovner, parafinbrenner og vedovner. Boligen skal gjennomgå en omfattende oppussing. Garasje i gården. Huset deler tun med forpakteren, men prestens del av hagen er atskilt og består av plen rundt huset på 1,2 mål, samt 3 mål hage med en del bærbusker og trær.

For bruk av bolig svares husleie etter fradagsregulativets bestemmelser. Den som tilsettes må finne seg i de regler og endringer som til enhver tid gjelder for tjenesteboliger.

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetting skjer i henhold til forskrifter om tilsetting av menighetsprest.

Kvinner oppfordres til å søke.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV)

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til soknepresten eller kirkevergen tlf. 32783230 eller Tunsberg bispedømmekontor tlf 333 54 300.

Opplysninger om Modum prestegjeld på: www.modumkirke.no.

Søknad m/ CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømmeråd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg innen 13.02.06.

Tunsberg bispedømme

Sokneprest i Eiker prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Bakke og Fiskum sokn.

Stillingen som sokneprest i Eiker prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Bakke og Fiskum sokn i Øvre Eiker kommune er ledig. Stillingen lyses ut etter en nyorganisering av prestetjenesten i Eiker prestegjeld og i henhold til ny tjenesteordning med prostiet som tjenestedistrikt. I planene for implementering av ny tjenesteordning i hele prostiet vil et utvidet sannsynlig tjenestedistriktet utgjøre de 3 Eikerprestegjeldene, Mjøndalen, Nedre Eiker og Eiker prestegjeld.

Eiker prestegjeld har 4 prester hvorav en er prost og omfatter Øvre Eiker kommune og består av 4 sokn, Haug sokn med 7.520 innbyggere (hvorav 5.152 er medlemmer av DNK), Vestfossen med 4.350 (3.640), Bakke 2.020 (1.606) og Fiskum sokn 1.140 (1.114). Haug og Vestfossen sokn vil ha hver sin sokneprest. Soknepresten i Bakke og Fiskum sokn vil ha disse to sokn som særskilt arbeidsområde og sitte i menighetsrådene for disse to soknene, men vil også gjøre tjeneste sammen med de 3 andre prestene i prestegjeldet gjennom en avtalt ansvars- og arbeidsfordeling.

Prestegjeldet har 3 kirker og 2 kapell, i tillegg Fiskum gamle kirke som kun er i bruk om sommeren. Hovedkirken, Haug kirke, er en vakker kirke med røtter tilbake til middelalderen. Bakke og Fiskum kirker er begge yngre kirker med særpreg og i rimelig god

stand. Det samme gjelder Bingen kapell. Vestfossen kapell er lite og i dårlig stand. Det har vært arbeidet i mange år for å reise en ny kirke i Vestfossen. Kirkeforeningen har samlet innover 6 millioner kroner, og kommunestyret har gjort vedtak om byggestart i denne kommunestyreperioden. Fiskum gamle kirke er en middelalderkirke vakkert beliggende ved Fiskumvannet og eies av en stiftelse.

I Haug kirke er det gudstjeneste alle søn- og helligdager unntatt annendagene. I Bakke og Fiskum kirker og i Vestfossen kapell annenhver søndag og på helligdagene. I Bingen kapell som ligger i Bakke sokn er det gudstjeneste en søndag i måneden og på annendagene. Dessuten holdes det noen gudstjenester i året ved tre sykehjem og aldersinstitusjoner.

I Bakke er det en kombinert barne- og ungdomsskole i Skotselv, og i Fiskum er det en barneskole på Darbu. Der går barna videre på ungdomsskolen i Vestfossen. Samarbeidet med skolene er godt. På tettstedet Darbu i Fiskum ligger også Buskerud folkehøyskole.

I Skotselv i Bakke ligger Hassel fengsel.

Fra Bakke er det 10 km til Hokksund og Bingen, 15 km til Vestfossen og 20 km til Fiskum. Det er ett prestekontor i Bakke og ett i Fiskum. Men siden det nå er kontorplass for alle prestene på Haug menighetscenter, like ved Haug kirke i Hokksund, ser det ut til at en fremtidig plassering av alle prestene vil bli der. Men kontorene i Bakke og Fiskum vil kunne brukes ved avtaler og til samtaler

Bakke menighet har diakon som deler sin tid mellom hjemmesykepleien og menighetsarbeidet, dessuten er det kontor i 50 % stilling, kirketjener/kirkegårdsarbeider i 100% ved Bakke kirke og kirketjener i Bingen i en liten deltidstilling.

Fiskum menighet har organist i 40% stilling og kirketjener/kirkegårdsarbeider i 100%, begge sammen med Vestfossen menighet.

Haug menighet har diakon, kateket, kontor og 2 kirketjenere/kirkegårdsarbeidere i 100% stilling, dessuten kontorsekretær i ca 90% stilling. Disse har sine kontorer på Haug menighetscenter, hvor også kirkevergen holder til.

Kirkesøkningen i prestegjeldet er varierende. Enkelte gudstjenester kan være godt besøkt,

særlig ved familiegudstjenester, mens det er dårligere ved høymesser. Det bør arbeides for økt gudstjenesteoppslutning. Fiskum kirke har et lite barnekor. I Bakke kirke har det de par siste årene vært arrangert Tomasmesser og små kveldskonserter. Det er ca 20 konfirmanter i Bakke og 15 i Fiskum.

Bakke og Fiskum menigheter signaliserer behov for en sokneprest som er flink til å samarbeide, evne til å engasjere og arbeide på lag sammen med menighetsrådene og i team med stab både i menigheten og i prestegjeldet. I denne sammenheng legges også vekt på evne til å delta og motivere for et bredt engasjement i kirkens dåpsopplæringsprogram.

Det er boplikt til stillingen. For bruk av bolig svares husleie etter fradragsregulativets bestemmelser. Den som blir tilsatt må finne seg i de regler og endringer som til enhver tid gjelder for tjenesteboliger. Presteboligen er nyinnkjøpt av Opplysningsvesenets fond og ligger meget pent til ca 500 m fra Bakke kirke. Det er bygd i 1981 og er på 170 m². Alt er på en flate, kjøkken med stor spiseplass og kjølerom, 3 soverom og stor dobbelt garasje. OVF har sagt seg villig å bygge på huset ett rom til hvis det skulle være behov.

Vi viser til Tjenesteordning for menighetsprester og ovennevnte opplysninger. Søkere bes relatere seg til disse. Tilsetning skjer i henhold til forskrifter om tilsetning av menighetsprest. Kvinner oppfordres til å søke.

Soknepresten deltar i beredskapsturnusen for prostiet, anslagsvis hver 10. - 12. uke.

Stillingen lønnes i lønsspenn 51 - 63 i Statens lønnsregulativ. Endelig lønn fastsettes i dagene etter tilsetning ved egen prosedyre. Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessige godtgjøringer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV). Målformen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer. Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sokneprest/prost tlf. 32 25 26 51/ 926 33 120 eller Tunsberg bispedømmekontor tlf. 333 54 300.

Søknad med CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømmekontor, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg innen 13.02.06.

Møre bispedømme

Sokneprest i Bud sokn i Fræna prestegjeld under Molde domprosti (vikar).

Det er ledig eit vikariat i full stilling for den eine av dei tre sokneprestane i Fræna prestegjeld i Molde domprosti i tidsromet 01.03.06-31.07.07.

Prestegjeldet har fire sokn: Myrbostad, Vågøy, Bud og Hustad. Soknepresten har sete i Bud sokneråd, men har alle sokna i prestegjeldet som særskilt arbeidsområde. Guds-tenester og kyrkjelege handlingar i prestegjeldet vert utførte etter oppsette tenestevoker og nærare arbeidsfordeling. Tenestedistriktet er Molde domprosti.

Utanom prestane har staben kyrkjeverje, kateket, kontorsekretær og to organistar. Kyrkjekontoret ligg i Elnesvågen, men det er også eit avlastningskontor i Bud.

Av hovudoppgåver i stillinga kan nemnast: gudstenester og kyrkjelege handlingar, tenestevoker og beredskapsvakt etter nærare arbeidsfordeling, samt noko barne- og ungdomsarbeid og undervisningsoppgåver i samarbeid med kateket.

Vi ser etter ein motivert prest med samarbeidsevner og gode team-eigenskapar, som saman med kyrkjelyden og dei tilsette vil vere med og bygge kyrkjelydane. Vi ser gjerne at søkjaren har erfaring med arbeid blant born og unge.

Vi søker ein ordinert prest eller ein kandidat som kan ordinerast til denne tenesta. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Stillinga vert løna som sokneprest med stillingskode 0930, ltr 51 - 63.

Den som blir tilsett, har øvte til å bu i Bud prestegard etter nærare avtale. Målforma i kommunen er nynorsk, men Hustad sokn nyttar bokmålsliturgi. Søklarar må opplyse om dei kan nytte begge målformer. Medlemskap i Den norske kyrkja er ein føresetnad.

Søknad med CV samt vitnemål, attestar og referansar må sendast Møre biskop, Julsundv. 13, 6412 Molde, innan 25.01.06.

Kontaktperson: Domprost Øystein Bjørdal 7111460/93012304 eller leiande sokneprest Lars H Skagestad, tlf. 71266670/99628154.

Sør-Hålogaland bispedømme

Ledig vikariat som sokneprest i Lofoten prosti med tjenestested Flakstad og Moskenes sokn.

Kirken i Sør-Hålogaland skal gi mennesker del i evangeliet. Vi vil bygge Kristus-felleskap der vi bor. Vi vil arbeide for at alle døpte har mulighet for opplæring i kristen tro og liv. De to fremste Satsningsområder er Guds-tjenesteliv og Medarbeiderskap. (Utdrag fra Bispedømmerådets strategidokument 2003-2006)

Det er ledig vikariat som sokneprest i 100% st. i Lofoten prosti med tjenestested Flakstad og Moskenes sokn. Vikariatet er ledig fra dags dato til 1.september 2007.

Ønsker du spennende utfordringer samt tjenestegjøre som prest i et av Norges fineste områder? Ja, da er dette stillingen for deg. Du vil få ansvar for to sokn som tilsvarer kommunene Flakstad og Moskenes. Kommunene ligger i naturskjønne omgivelser lengst vest i Lofoten. Moskenes har ca. 1200 innbyggere mens det i Flakstad bor ca.1470 innbyggere. Begge kommunene er moderne og servicevennlige kommuner. Tjenestetilbudet i alle viktige funksjoner er godt utbygd.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Vi vil vektlegge personlig egnethet til stillingen.

Kvinner oppfordres til å søke.

Vikariatet lønnes etter Statens regulativ og er plassert i lønnsnett 1.tr. 51-63.. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer.

Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. Det vil bli stilt egnet husvære til disposisjon til lave kostnader.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten i Lofoten på tlf. 75 42 03 60, eller ved å ringe Sør-Hålogaland bispedømmekontor - 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland Bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 02.02.06.

Se også www.aetat.no, www.kirken.no / sor-haalogaland samt LK nr 02 og 03.

Det er vedtatt nye tjenesteordninger og implementering av disse som nå er i gang, kan medføre justeringer av arbeidsområde og tjenestedistrikt.

Sør-Hålogaland bispedømme

Kapellan i Nord-Helgeland prosti med særskilt tjenestested Tjøtta og Alstahaug.

I Petter Dass sine fotefer

Kirkestedet Alstahaug har en nesten magisk klang. Her var Hr. Petter sokneprest fra 1689 til 1707. Nord-Norges første bispesete var her, og Alstahaug kirkested er Nordland fylkes 1000-års sted. Bygging av et Petter Dass-museum ved Alstahaug kirke er i gang. Fylke, stat, kommune og kirke samarbeider om et stort formidlingssenter. Arkitektfirmaet Snøhetta har tegnet museet. Her vil den nye presten være en viktig lagspiller. Kirke - historie - kultur - natur - formidling .

Det er vedtatt nye tjenesteordninger og den implementering av disse som nå er i gang, kan medføre justeringer av arbeidsområde, tjenestedistrikt og omgjøring av stillingen fra kapellan til sokneprest.

Vår Herre var gavmild da han skapte Nord-Helgeland. Her er vakkert, skiftende, spennende, utfordrende, mjukt , vekslende lys og her er godt å bo.

Det er her - midt i Norge - ute ved havet vi ønsker en prest som vil og kan fylle de opp-gavene vi ønsker skal fylles.

Tjøtta og Alstahaug sokn utgjør sammen med Sandnessjøen sokn Alstahaug kirkelig fellesrådsområde. Alstahaug kommune har om lag 7200 innbyggere. Av disse bor ca. 1500 i Alstahaug og Tjøtta sokn.

Tjøtta kirke er fra 1851 og har 310 sitteplasser. Alstahaug kirke er bygd ca. 1200 og har 288 sitteplasser.

I soknene er det to grunnskoler. I Sandnessjøen er det videregående skole med flere studieretninger.

Det er god kommunikasjon både nordover og sørover fra Sandnessjøen med fly og båt. Buss til Mosjøen korresponderer med tog sørover og nordover.

Kontoret er vedtatt flyttet til menighets-senteret i Sandnessjøen. Der har prost, sokneprest i Sandnessjøen, kapellan i Tjøtta og Alstahaug, prostiprest, kantor og organist, kirkeverge, kateket og to sekretærer sin arbeidsplass. Det er gode samarbeidsforhold i staben.

I fellesrådsområdet er det tilsatt tre kirke-tjenere i til sammen 260 % stilling. Det er 38

km fra Tjøtta til Sandnessjøen.

Den som blir tilsatt i stillingen som kapellan i Tjøtta og Alstahaug vil også gå inn i en turnus sammen med Sandnessjøen, vedrørende tjeneste-uker, kirkelige handlinger og gudstjeneste-avvikling.

Kapellanen vil ha et særlig ansvar knyttet til formidling av det kirkelige i tilknytning til Petter Dass museet og kirken på Alstahaug. Dette krever interesse for, og vilje til å opp-arbeide seg kompetanse på kirke - kultur rela-sjoner. Vi ønsker å tilsette en person som har gode formidlingsevner.

På Tjøtta der boligen ligger er det grunn-skole, et lite eldresenter og en forsknings-stasjon - Planteforsk. Bosettingen i Alstahaug og Tjøtta sokn er til dels spredt, men ligger i hovedsak langs RV 17.

Tjenestebolig med boplikt ligger vakkert til med utsikt over fjorden. Det er en to etasjes romslig prestegård bygget i 1860 årene. I første etasje er tre mindre stuer, hjemmekontor, bad, gjestetoalett, soverom, to innganger og kjøkken.

I andre etasje er det fem soverom, en større bod, vaskerom og bad som er under rehabili-tering. Fire av soverommene samt de fleste rom i første etasje skal pusses opp i forbindelse med presteskifte. Det er nybygd garasje med bod plass.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Vi vil vektlegge personlig egnethet til stil-lingen.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes etter Statens regulativ og er plassert i lønnsplanet l.tr. 44-59. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøring-er.

Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pen-sjonskasse.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten i Nord-Helgeland på tlf. 75 97 57 20, eller ved å ringe Sør-Håloga-land bispedømmekontor - 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitne-mål og attester sendes Sør-Hålogaland Bispe-dømmeråd , Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 02.02.06.

Sør-Hålogaland bispedømme

Prostiprest i Bodø domprosti.

Domprostiet omfatter foruten Bodø, kommunene Meløy, Gildeskål, Værøy og Røst. Prostiet består av 14 menigheter som betjenes av 16 menighetsprester.

Det er vedtatt nye tjenesteordninger og den implementering av disse som nå er i gang, kan medføre justeringer av arbeidsområde og tjenestedistrikt.

Prostiprestens oppgave er todelt:

- dels å være med å dekke opp for gudstjenester og kirkelige handlinger i prostiet når menighetenes faste prester har fri

- og dels bistå domprosten i tilretteleggelsen og utviklingen av prestatjenesten i prostiet.

Slik tilretteleggelse har fått en ny og viktig dimensjon i forbindelse med innføringen av nye tjenesteordninger både for prost og menighetsprester.

Prostipresten vil sammen med domprosten ha kontor og base i nyinnredede lokaler for Bodø kirkelige fellesråd i byens sentrum noen hundre meter fra Bodø Domkirke. Prostipresten vil normalt være en del av stabsfellesskapet i Domkirken.

Det kirkelige, kulturelle og samfunnsmessige miljøet i prostiet er rikt og engasjerende. Kirkemusikken har en spesiell plass i området med Bodø som et sentrum. To av menighetene har trosopplæringsprosjekter. Andelen av konfirmanter er blant de høyeste i landet. Det kirkelige miljøet preges gjennomgående av en åpen, folkekirkelig tradisjon.

I Bodø vokser befolkning (rundt 45.000 innbyggere), mens andre menigheter strever med fraflytting. Kirkens rolle og funksjon framstår som viktig og utfordrende i disse prosessene, og prostipresten vil kunne bli en viktig medspiller i refleksjonen om hva det vil si å være kirke nettopp her i dette området gjennom den nærkontakt en får med mennesker og miljøer i hele prostiet.

Personlig egnethet til stillingen vil bli vektlagt.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det hører ikke tjenestebolig til stillingen, og det er ikke knyttet refusjonsordning til egen eller leid bolig. En vil imidlertid være behjelpelig med å skaffe bolig.

Det er en forutsetning for tjenesten at en kan bruke egen bil. Avstanden fra Bodø til Halså, lengst sør i Meløy kommune er ca 20 mil. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens reiseregulativ.

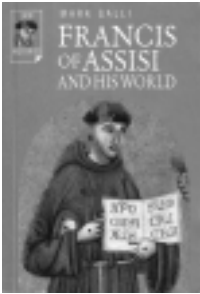
Stillingen lønnes i stillingskode 1464 ltr 44-61. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til domprost Tor B Jørgensen, tlf 75552660 (kontor)/91645326 (mobil) eller Sør-Hålogaland bispedømme-kontor tlf 75548550.

Søknad med bekreftede kopier av vitnemål, attester, referanser m.v. sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers v 11, 8003 Bodø innen 02.02.06.

Nyhet fra Luther Forlag

Mark Galli

FRANS AV ASSISI OG HANS VERDEN

Frans av Assisi er en av verdens mest populære religiøse skikkelser, men samtidig en av dem som oftest fremstilles feil.

Det hevder Mark Galli, som her forsøker å fjerne vår tids tilsøring for å gi et klart bilde av den virkelige Frans og den verden han levde i. Boken har utsøkte kunstbilder og fotografier i farger.

82-531-4452-0

Kr 178,-

Dette er den tredje boken i serien Luther Historie. Tidligere utgitt: Luther og hans verden
Troen i den bysantinske verden

Luther ForlagBesøk oss på: www.lutherforlag.no

Nyhet fra Luther Forlag

Philip Yancey

RYKTER OM EN ANNEN VERDEN

Er den synlige verden alt som er?

Hva med ryktene som går om at det finnes en usynlig verden?

Hva med skjønnheten som betar, friheten som kaller, hensikten som utfordrer? Er dette alt, eller er det spor som leder oss videre? I tilfelle, hvor hen?

I *Rykter om en annen verden* inviterer Philip Yancey oss til å slå følge med ham inn i grenselandet mellom tro og tvil.

82-531-4479-2

Kr 228,-

Luther ForlagBesøk oss på: www.lutherforlag.no

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. *e-post: tangenmenighet@sensewave.com*

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, co/Tor Arne Berntsen,
Briggen befalsmesse, Pb 80 Haakonsværn. 5886 Bergen
Red. sekr.: Cand.theol. Tor Arne Berntsen
Tlf. 917 32 847
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS Grensen 15 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

